

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štef. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 6. V Ljubljani, 31. marca 1907. Leto XXIV.

Obseg: Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih ključev. — Najnujnejša vinščakova in sadjarjeva opravila. — Nova knjiga — lep pih za slovenske kmetovalce. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Narodnogospodarske vesti. — Kmet. novice — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inzerati.

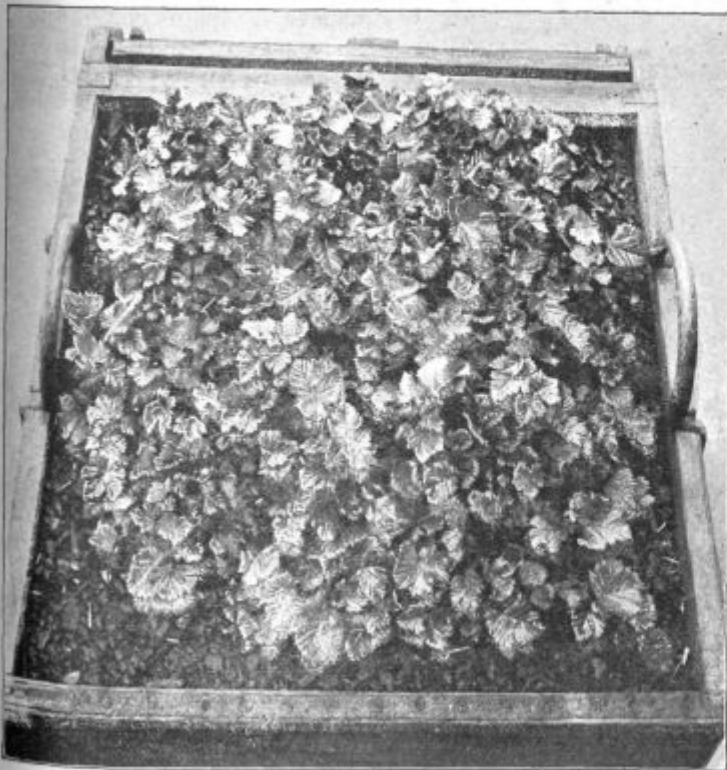
Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih ključev.

(Dalje.)

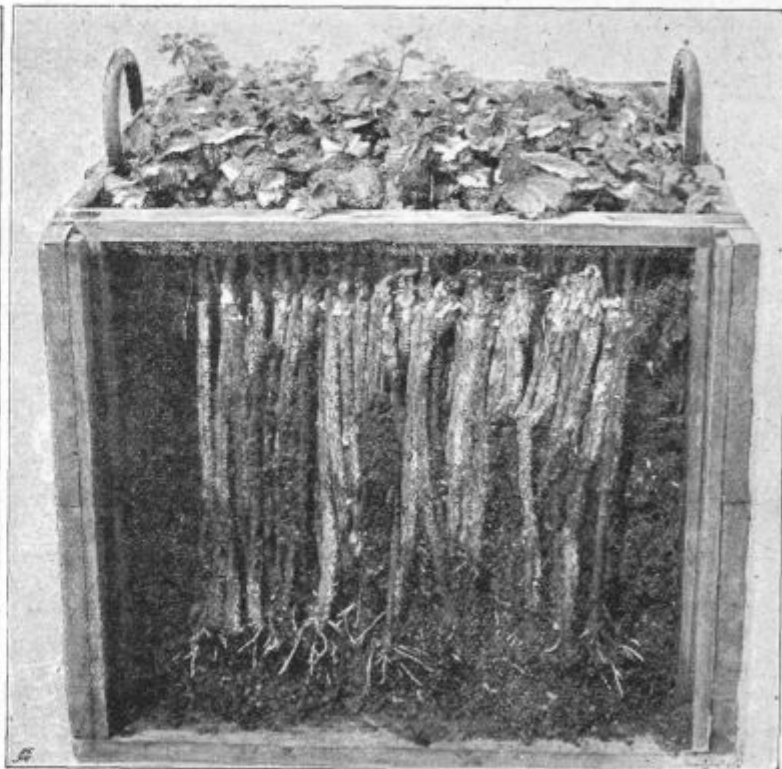
Ta material kakor tudi pozneje ves ostali, ki pride iz zabojev, posušimo na solncu in ga hranimo na suhem

prostoru za drugo leto. Dokler niso cepljena mesta trt s kalusom popolnoma zalita in očesa pri tem vsaj dobro napeta ali še bolje nekoliko (2 cm) odgnala, se vsa pokrivalna plast ne sme odstraniti.

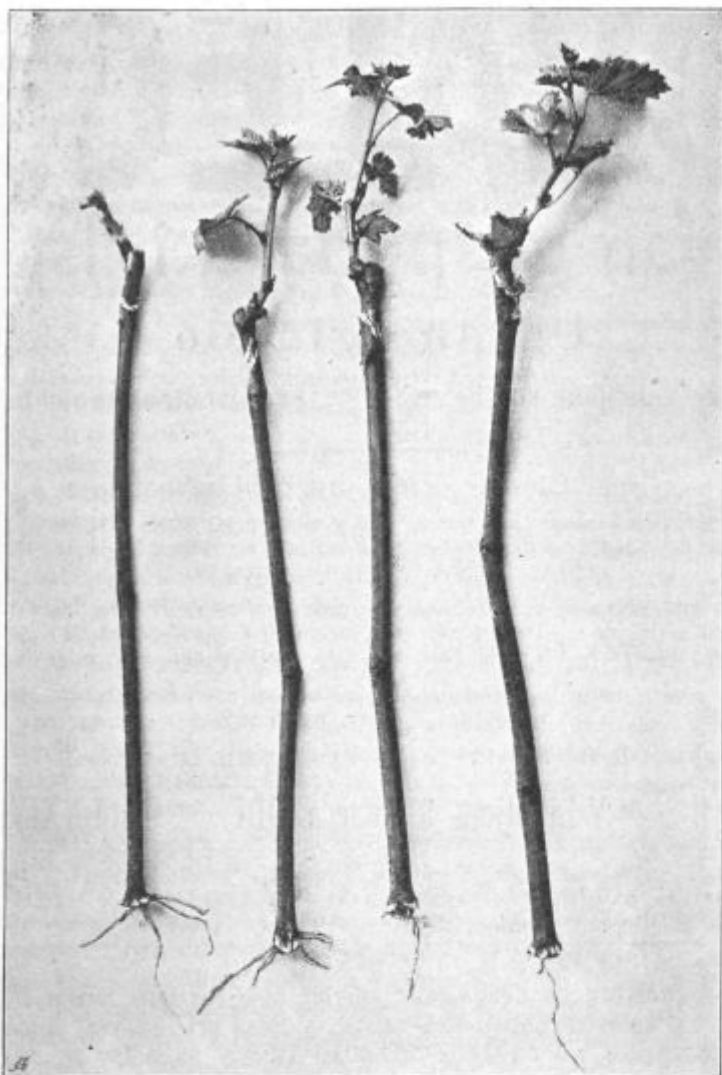
Tako odkrite zaboje postavimo na najmrzlejši kraj

Podoba 40. Nekoliko preveč siljene trte v zaboju.

Podoba 41. Nekoliko preveč siljene trte v odprtem zaboju.

Podoba 42. Preveč siljene trte (španjol na solonis), stare 19 dni. Trte imajo že predolge mladike.

v silnici in tam tudi okno podnevu nekoliko privzdignemo, torej čez dan močneje zračimo in z vejami ali pa s trstjem ob solnčnih dnevih senčimo. Oboje ima namen varovati poganjke pred gnilobo, oziroma pred močnimi solnčnimi žarki, in jih polagoma privaditi na zunanji zrak in toplino na prostem.

Če so močno solnčni dnevi, se priporoča nežne mladice večkrat na dan s prestano vodo porositi s pomočjo snažne trtne škropilnice.

Tekom 12—14 dni od dneva, ko smo zaboje postavili v silnico, bodo v večini zabojev trte že kake 3 cm nadolgo odgnale, in sedaj je skrajnji čas, da se kmalu sade na prosto. To se pa ne sme zgoditi prej, dokler niso trte zadosti utrjene in dokler ni kalus okoli cepljenega mesta postal temnorjav. Da se torej trte hitreje utrdijo in pa kalus hitreje zrjavi, se oni zaboji, kjer so trte nekoliko bolj odgnale (3 cm) in že nekoliko ozelenele, stavijo na prosto (glej pod. 36.) v že omenjeni prostor za utrjevanje, ki navadno obstoji iz jame, pokrite z okni (mrzla gnojna leha).

Seveda moramo tukaj posebno prve dni s pravilnim zračenjem, rosenjem in senčenjem trte polagoma privaditi na zunanji zrak in solnce.

To se lahko zgodi v 3—4 dneh; čim prej, tem bolje je.

Zadnje dni se čez dan okna že čisto snamejo, samo večkrat na dan se trte rose, da ne izgubijo zaboji, oziroma material, kjer so trte vložene, preveč vlage.

Pri oskrbovanju trt v zabojih je torej treba le nekoliko previdnosti in vaje.

Načelo mora biti: kolikor bolj se je cepilno mesto zalilo s kalusom, ne da bi trta preveč odgnala, toliko boljše so take trte.

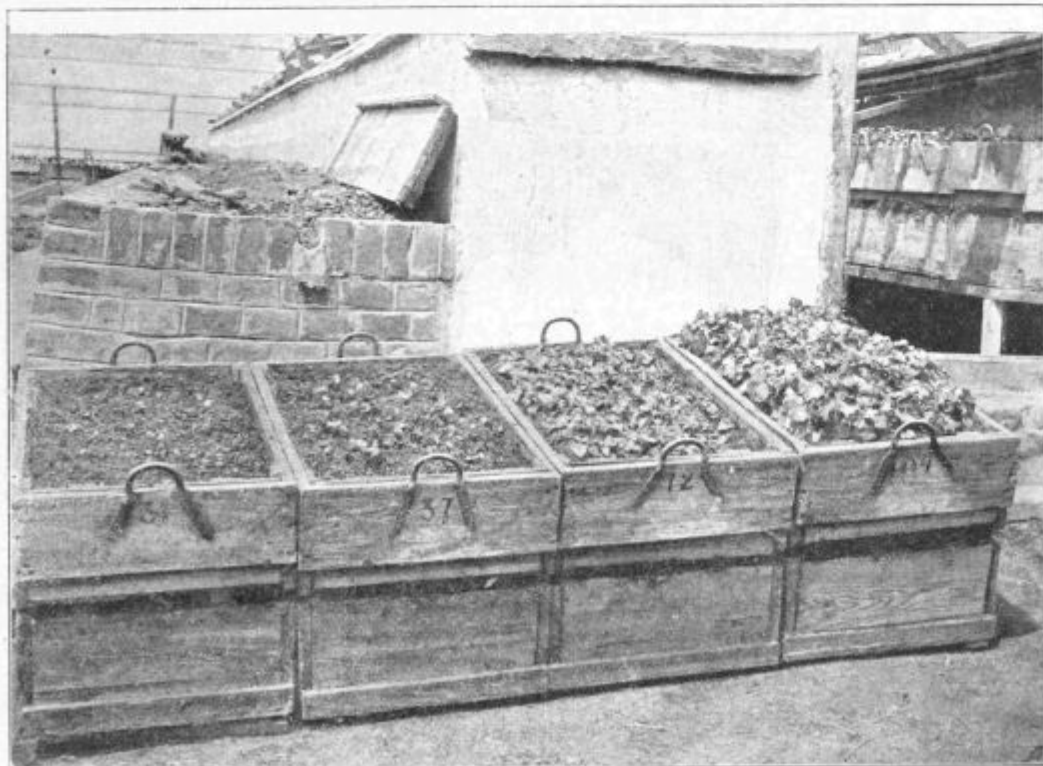
Na korenine ni treba preveč gledati, te bo zdrava kaljena trta v zemlji kmalu napravila. Če namreč trte preveč odrasejo že v zabojih (glej podobe 40., 41., 42.), porabijo preveč rezervnih snovi, in potem

na prosto posajene slabo uspevajo, dolge mladike se posuše in odpadejo in trta mora iznova pognati, s čimer veliko zamudi. Mnogo jih pa sploh drugič ne odžene.

Če so pa poganjki kratki (3—4 cm), zeleni, krepki in kalus že rjav (glej podoba 43.), se trte brez dvoma, če so količkanj pravilno v trtnico vsajene, vse primejo.

Kadar so cepljenke utrjene, kar se kaže, kakor rečeno, posebno na tem, da so že vsaj nekoliko ozelenele in da je kalus na cepljenem mestu rjav, jih sadimo (vlagamo) v trtnico.

Kako se cepljenke tekom 4 tednov razvijajo, nam kaže podoba 44. Za saditev so cepljenke v 3. zaboju najbolj pripravne. V 4. zaboju so že preveč odrasle, vsled česar so po-

Podoba 44. Razne stopnje razvoja siljenih cepljenk tekom prvih štirih tednov. Najboljši je 3. zaboju, star tri tedne; v 4. so trte že preveč odgnale (štiri tedne stare).

rabile že skoraj vse rezervne snovi in se potem v trtnico vsajene le težko primejo.

Omeniti bi bilo na tem mestu da se lahko v eni pomladi rabi silnica tudi dvakrat do trikrat, zlasti pa v gorkih krajih. Če gre torej v silnico 20 zabojev, v vsak zabojo pa 600 trt, pridelam torej lahko v taki silnici najmanj $2 \times 20 = 40$ zabojev po 600 trt = 24.000 trt. Če mislim silnico dvakrat napolniti, moram seveda začeti prej cepiti kakor če jo mislim enkrat napolniti.

Pravilno bi bilo, da se zadnje trte vsaj do srede maja v trtnico vložijo.

Če torej 2krat stratificiramo, moramo prvič staviti zaboje v silnico prve dni aprila, drugič pa sredi aprila, kajti če se pravilno dela, morajo biti v 14 dneh trte iz silnice na prostem. Drugi zaboji pridejo seveda koj po prvih v silnico.

V hlevu traja stratificiranje seveda nekoliko dlje (3—4 tedne) kakor v silnici. Istotako v gorki lehi ali v kaki sobi.

Vlaganje ali sajenje trt v zemljo.

Prostor, kjer vlagamo trte v zemljo v ta namen, da se okorenijo in bolj čvrsto zrastejo, imenujemo trtnico.

Prostor za trtnico mora biti kolikor mogoče na ravnem ali le neznatno proti jugu viseč; zemlja naj bo dobra, rodovitna in, če le mogoče, rahla. Jeseni prejšnjega leta je svet 50—60 cm globoko prerigolati. Dobro je obenem tudi pognojiti.

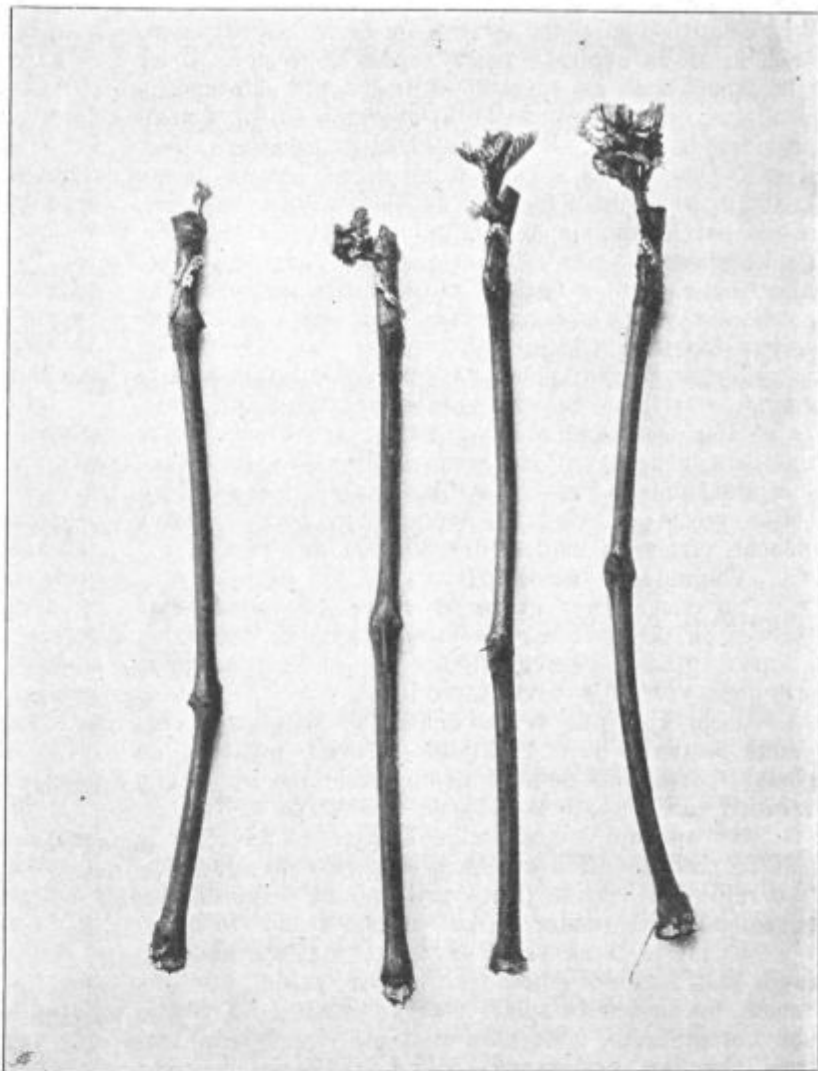
Spomladi, kadar se je zemlja razzebla, raztajala in polegla, jo zravnamo in razdelimo na ne čez 10 do 15 m široke grede in med njimi pustimo 1 m široka pota.

Ker se mora vlaganje trt hitro vršiti, posebno če je vročina ali sapa, ki nežnim cepljenkam zelo škoduje, si vse potrebno orodje, kakor lopate, vrvco, pa tudi druge potrebščine, kakor gnoj itd. prej pripravimo. Vrvca, ki jo rabimo za saditev cepljenk, mora biti tako pripravljena, da ima na vsakih 8—10 cm znamenje iz rdečega bombaža.

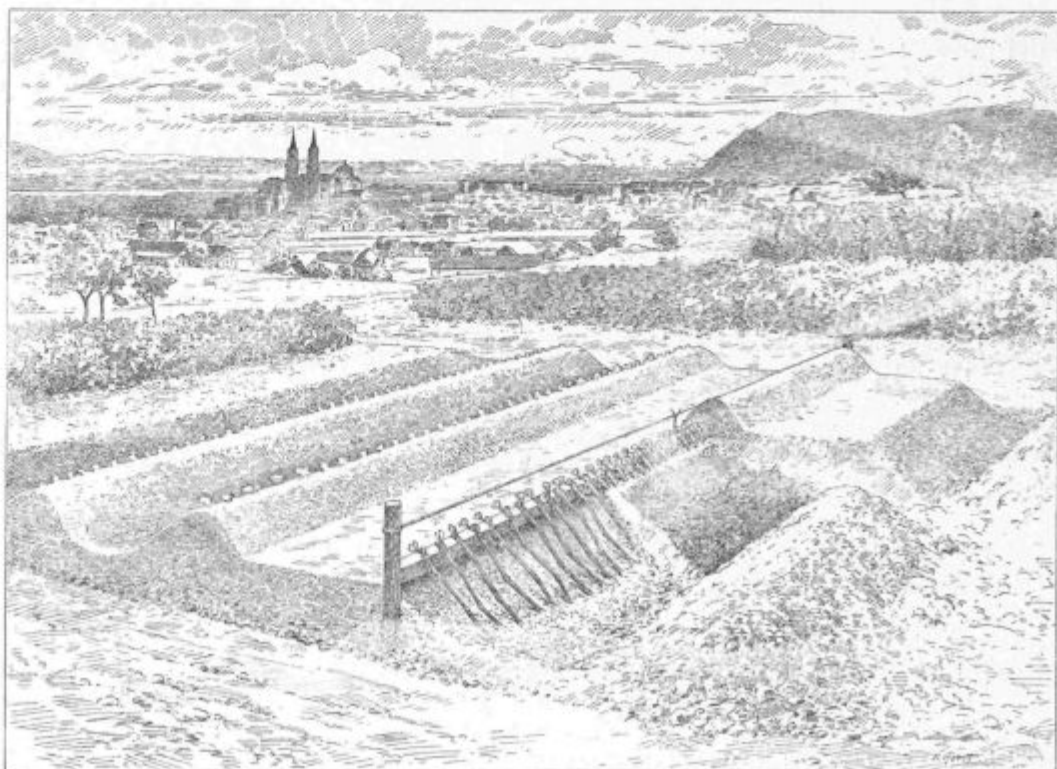
Gnoj mora biti dober, preležan. Najboljši je mešanec, obstoječ iz hlevskega gnoja, žaganja, cestnega blata itd. in je že vsaj leto star ter večkrat dobro predelan. Za pokrivanje cepljenk, t. j. njihovih zelenih vršičkov, je treba imeti rahle prsti ali še bolje z zemljo, s cestnim blatom itd. zmešanega in uležanega žaganja.

Tik pred vlaganjem jemljemo na hladnem, senčnem kraju trte iz zabojev.

V ta namen položimo zabojo na kako mizo, tako

Podoba 43. Tri tedne siljene, za saditev pripravne cepljenke. Zabojo s temi trtami (silvanec na aramon \times rupestris) je bil devet dni na gorkem, sedem dni na hladnem. Saditev se je torej vršila 16. dan.

Pod. 45. Saditev ali vlaganje siljenih cepljenk v trtnico. V prvi vrsti spredaj vidimo delo v vseh delih razvoja. Prve trte so postavljene po znamenjih na vrvi 8 cm narazen, na drugih sta že zemlja in gnoj, in naprej je že vsa vrsta pokrita in greden narejen. V ostalih vrstah vidimo, da gledajo le vršički vloženi trt nekoliko iz zemlje. V ozadju mesto Klosterneuburg.

da gledajo cepiči proti delavcu in da je ona stran zaboja, ki se da odpirati, zgoraj. Sedaj odpremo to stran, odvezamo mah ali šoto, ki so trte z njo obložene, in jemljemo cepljenke v majhnih množinah (4—5 skupaj) previdno iz zaboja. Potem pregledamo posamezne cepljenke. One, ki so s kalusom okoli cepljenega mesta zalite in ki so jim očesa vsaj nekoliko napeta, so dobre, ostale pa, ki nimajo nič kalusa, so slabe. Dobre cepljenke stavimo v škafe, kjer je v vodi pomešane nekoliko zemlje, torej v redko blato. To ima namen, da se nežna koreninica ohrani sveža in da se vsajena laže sprime z zemljo v trtnici.

Kadar je škafo poln, ga vzamejo delavci, ki trte vlagajo, v trtnico. Seveda morajo tudi ti gledati na to, da se trte med vlaganjem ne suše, kar se prav lahko zgodi v solnčnem, vročem vremenu. Zato se stavijo škafo s cepljenkami na prostem kolikor mogoče v senco. Najboljše vreme za vlaganje cepljenk je gorko, vlažno, oblačno vreme ali majhen dež, ki dela ne ovira.

Vlaganje se takole vrši:

Na enem koncu grede se odpre 40 cm od kraja $\frac{1}{2}$ m širok in toliko globok jarek, ki se na eni strani z lopato gladko poravna, in ob tej se napne zgoraj omenjena vrvca tik površja zemlje.

Tam, kjer ima vrvca znamenje, se povsodi cepljenka postavi v jarek nekoliko poševno, pa tako, da gledajo očesa proti delavcu in da je cepljeno, z rjavim kalusom zalito mesto 2—3 prste nad vrvco.

Na spodnje konce cepljenk, kjer so navadno že majhne, nežne, bele koreninice, se z roko nasuje nekoliko rahle prsti, ki se pazno pritisne, da se koreninice ne polomijo, pa vendar toliko, da trta trdno stoji.

Kadar je jarek poln, se na trte nameče nekoliko rahle prsti; ta se potem pritisne in zalije, kar ima namen, da se zemlja splavi med koreninice. Na zemljo nad koreninicami, a ne naravnost na trte, se sedaj raztroši nekoliko preležanega hlevskega gnoja, oziroma mešanca, in se jarek s štihanjem zasuje, tako da gledajo trte le 2—3 prste pod cepljenim mestom iz zemlje.

Potem se z grabljami potegne od obeh strani zemlja k trtam toliko, da se napravi bolj širok greben (glej podobi 45., 46.*) in naravnost na trtna očesa, oziroma na iz njih odgnale mladike, se nasuje toliko rahle prsti, ali še bolj starega, že uležanega (v mešanec podelanega) žaganja, da se popolnoma, 2—3 cm na globoko zakrijejo.

To je posebno takrat važno, kadar so trte izpostavljene mrazu ali vročini. Potem se 80 cm do 1 m od prve vrste na isti način vloži druga vrsta itd.

Važno je pri trtnici tudi to, da se cepljenke ne vlagajo leto za letom vedno na istem prostoru, ker se zemlja utruji in je potem uspeh slab. Najbolje je vsaj vsaki dve leti prostor menjati in tako kolobariti, da pride prvotni prostor šele po presledku 2—3 let zopet na vrsto. Med tem časom se prostor obseje s kako okopavino ali pa z deteljo

Oskrbovanje cepljenk v trtnici, njih prebiranje in spravljanje.

Če so se vsled dežja grebeni, kjer so cepiči skriti, poglobili, tako da gledajo cepljenke preveč iz zemlje, jih je treba zopet primerno zasuti, tako da so oni cepiči, ki še nič ali prav malo poganjajo, čisto v zemlji zasuti in da le ozelenele mladike onih, ki so že bolj odgnali, vun gledajo.

Po dežju, posebno v težki zemlji, se na grebenih večkrat napravi trda skorja, ki nežnim trtnim poganj-

kom brani, da ne morejo na dan prodreti, vsled česar se krivijo in tudi lahko odgnijejo. Zaraditega se priporoča, da se zemlja na grebenih v takih slučajih nekoliko zrahlja. Če smo cepiče v grebenih pokrivali s kako rahlo tvarino, n. pr. z že nasvetovanim v mešanec podelanim žaganjem, to delo seveda odpade, ker žaganje ne dela skorje, ampak tudi po dežju ostane rahlo in prepustno.

Kadar so trte že bolj odgnale, jih je treba (navadno sredi ali konci meseca junija) takole pregledati. Če podloge niso bile dobro oslepljene, se lahko zgodi, da začnejo iz svojih oces poganjati, in vsled tega cepič zaostaja.

Cepiči pa zopet zaradi vlažne in tople, rahle zemlje, kjer se nahajajo, radi koreninice napravljajo, kar podlogo lahko čisto uniči.

Da se oboje prepreči, se tekom poletja enkrat, po potrebi tudi dvakrat, in sicer najbolje v hladnem, deževnem vremenu, trte nekoliko odkopljejo, tako da se pride vsaj do prvega kolenčka podloge in se morebitne mladike iz podloge ali pa koreninice iz cepičev gladko porežejo. Nato se pa zopet zemlja v podobi grebena k cepljenkam prisuje. Da se pri tej priliki tudi vsa zemlja dobro prerahlja, t. j. okoplje, je samoobsebi umevno.

Okopavanje je pa še vsaj enkrat do dvakrat tekom poletja ponoviti.

Sredi ali v drugi polovici meseca julija so cepljenke že navadno 15—20 cm na visoko odgnale. Takrat je treba, da se trte odgrnejo, v ta namen, da se cepljeno mesto, zlasti pa kalus na njem, privadi na zrak in da oleseni.

Ker pa takrat vlada že navadno velika vročina, bi trtam škodilo, če bi se preneglo popolnoma odkrile. Zaraditega se to dela polagoma in previdno. Najprej odgrnemo zemljo (greben) na severni in teden potem šele na južni strani cepljenk (glej podobo 47.), tako da trta prehoda iz hladne zemlje na suh in vroč zrak tako hudo ne občuti.

Največjega pomena za cepljenke je pa škropljenje trt proti peronospori. Take male mlade trtice blizu vlažne zemlje so veliko bolj občutljive kakor stare trte v vinogradu, in gorje temu, kdor enkrat škropljenje zamudi.

(Konec prih.)

Najnujnejša vinščakova in sadjarjeva opravila.

Vsled letošnje dolgotrajne in hude zime so vsa dela zelo zaostala, in zato se je treba sedaj, ko je nastopilo precej ugodno vreme, požuriti, da se zamujeno čim najhitreje mogoče nadomesti. Žal, da se bo veliko pomanjkanje delavcev ravno sedaj močno občutilo, ker vsakdo skuša najprej sebi obdelati. Zato si morajo nekteri priskrbeti tujih delavskih moči, ki jih je še najlaglje in najceneje dobiti s Hrvaškega blizu Toplic in Varaždina.

Vsak naj skuša sedaj vsaj najglavnejša dela v vinogradu in v sadovnjakih zvršiti ter se pravočasno preskrbeti s neobhodno potrebnimi sredstvi za zboljšanje pridelka in za pokončevanje bolezní.

Glavno delo v vinogradu je sedaj obrezovanje, kolitev in privezovanje. Čim prej se more to delo zvršiti, tem bolje. Če bo trajalo sedanje lepo vreme, se bodo pričele trte splošno solziti in očesca napenjati, vsled česar poganjki, posebno napnenci, pri upogibanju radi pokajo in tudi očesca kaj rada odlete ali se odkrušijo.

*) Podobi 46. in 47. priobčimo v prihodnji številki.

Manj se mudi za kopanje. Sicer je dobro, če se tudi to zgotovi takoj po privezovanju, ker prekopana zemlja več vlage (dežja) popije in se v zrahljani zemlji vse prej razvije ter se v takem času, ko očesca še ne odganjajo, ne napravi nikaka škoda z nespretnim vdarcem ali drgnjenjem, ob trto. Vendar se s tem delom lahko bolj odlaga, posebno če ni gnoja podkopavati in v legah, kjer so trte spomladanskim mrazovom močno izpostavljene.

V krajih, koder je preteklo leto toča potokla ali kjer so trte močno obrodile, odnosno kjer so pričele nekoliko pešati, je take vinograde, če niso bili preteklo leto ali to zimo pognojeni, sedaj spomladi pri prvi kopi vsaj nekoliko zagnojiti, in sicer v prvi vrsti s hlevskim gnojem, odnosno z dobro razkrojenim mešancem, če ni teh, pa z umetnimi gnojili.

V tem času se rabita superfosfat in kalijeva sol, ker se hitreje topita, tako da prideta če v tem letu do učinka, dočim bi sedaj potrošena Tomasova žindra in kajnit šele prihodnje leto vidno učinkovala. Superfosfata se vzame za vsakih 100 trt približno 3 do 4 kg kalijeve soli pa 1 — 1½ kg.

To skupaj zmešano se potrosi počez med vrstami ter se sproti globoko podkopava v jarčke, kakor navadni gnoj. Ti gnojili ima še na razpolago kmetijska družba v Ljubljani. Prvo stane 7.75 K, drugo pa 12.60 K 100 kg v Ljubljani.

Skrajnji čas je nadalje sedaj za naročitev na galico. Letos se je sicer galica podražila, in sicer jo oddaja kmetijska družba po 80 h, toda gotovo je, da bo poleti znatno poskočila v ceni in da jo bodo morali v malih množinah plačevati nekteri tudi po 1 K kg. Zato pa naj se vsakdo z njo pravočasno in v dovoljni množini preskrbi, da bo mogel že maja prvo škropljenje zvršiti.

Navadno naroča vsakdo le toliko, kolikor misli, da bo porabil za dva- ali trikratno škropljenje. To je napačno, kajti vedno se ne zadene pravi čas ali vreme in je treba škropljenje koj še enkrat ponoviti, tako da se mora, posebno če še toča potolče, 4—6krat v istem letu ponoviti. Rajši naj galica v obilici ostane, kakor da je le nekoliko zmanjka, saj je v prihodnjem letu zopet za rabo, če se je namreč suha shranila.

Pri naročitvi galice je v gotovih slučajih računati tudi na škropljenje sadnega drevja proti sklrlupu ali fuzikladiju, če se hoče ohraniti zdravo sadje.

V nekterih krajih je letošnja zimo nesrečni zajec mnogo dreves pokvaril. Močno oglodana drevesa je najbolje skrajšati do neoglodanega dela ter tam precepiti, ali pa pustiti, da odžene iz zdravega dela nove poganjke. Malo, le tu pa tam oglodana drevesa je pa gladko izrezati ter rane zamazati. Zajec je sploh letos napravil malone povsodi prav občutno škodo, tako da naš kmetovalec z vsem upravičenjem napoveduje zajcu splošnji boj, ker je ta žival vobče jako škodljiva.

Ker kaže, da bo letos dobra sadna letina, je drevesa pridno čuvati, posebno tam, kjer imajo posestniki glavne dohodke ravno od sadnega drevja.

Prerahljanje zemlje okoli drevja, odstranitev suhih in pregostih vej, ostrganje mahu in stare lubabi jako pospešuje rast in razvoj vsega drevesa in sadja.

Nevarni cvetoder (*Anthonomus pomorum*) utegne tudi letos nebroj cvetov uničiti. S stresanjem vej v jutranjih urah, dokler je še rosa, pade hitro na tla. Ker pa potem zopet leze po deblu navzgor, odnosno zleti, ga je poloviti v spodaj postavljeno rjuho in sproti pomastiti. Okoli debla pa je prilepiti lepilni popir, ki zabranjuje, da gosenice in druga enaka golazen ne

more priti do krone. Hrošč cvetoder leže svoja jajčeca marca in aprila v cvete, ki jih izlezla goseničica potem uniči.

Skrajnji čas je za pobiranje goseničnih mesičkov. Ponekodi so goseničice že izlezle, posebno iz mešičkov na borovcih, zato je tudi na teh vse mešičke odstraniti, ker od tod lezejo goseničice na vse strani, in če so borovi gozdi oddaljeni od sadovnjakov, so pa pozneje metulji, ki povsodi ležejo svoja jajčeca.

Kleti je sedaj ob solnčnih dnevih zračiti in vino še enkrat pretočiti, posebno pa ono, ki po kipenju ni bilo še nič pretočeno. V poslednjem so v sesedli se gošči še vse snovi, ki so prišle z grozdem v kad, med temi tudi več ali manj galice, žvepla, sok gnilih jagod itd. To se tudi samoposebi razkraja, in če drožje ni zdravo, utegne dobiti vino sedaj, ko se te drože z nastopom gorkega vremena v kleti dvignejo, neprijeten okus po drožah, in vino se tudi skali, vsled česar izgubi na dobroti in dosledno tudi na ceni. Fr. Gombač.

Nova knjiga — lep pirh za slovenske kmetovalce.

Kmetijstvo ni veda zase, temveč praktična poraba različnih ved, zlasti naravosloveskih, in z ozirom na način, kako in s kakšnim pridom se te vede v kmetijstvu dejansko porabljajo, more postati kmetijstvo umetnost.

Umen, t. j. večji ali manjši kmetijski umetnik, pa more biti le tisti, ki ima poleg talenta tudi primerne znanja o tistih vedah, ki so podlaga kmetijstvu. Ena pglavitnih teh ved je kemija.

Kaj je kemija? Na to vprašanje se kar nakratko ne da razumljivo odgovoriti. Le tisti more dati na to vprašanje sam sebi točen odgovor, ki ima vsaj temeljne pojme o kemiji.

Kmetovalec mora vedeti, kaj je kemija, in če hoče umno in s pridom kmetovati ter v svoji stroki napredovati, tedaj jo mora do gotove meje poznati. Če je pri nas kmetijstvo še v marsičem na nizki stopnji in največ ni drugega kakor brezmiselno posnemanje starih navad v zvezi z raznimi vražami, prihaja to od neznanja kemije.

Sicer se je v tem pogledu že marsikaj zboljšalo, vendar je bila za marljive in vnete kmetovalce občutna ovira pomanjkanje primerne slovenske knjige, ki bi jih na poljuden način o kemiji poučila. Ta ovira je sedaj odstranjena!

Tajniški pristav naše družbe, gosp. Frančišek Štupar, je namreč spisal tako knjigo, ki je ravnokar izšla in po vsej pravici jo smemo imenovati najlepši pirh slovenskim kmetovalcem za letošnje vekikonočne praznike. Knjigi je naslov:

O prvinah in spojinah. Osnovni nauki iz kemije, rudninoznanstva in hribinoznanstva. S posebnim ozirom na hranitbo pitomih rastlin. Ljubljana. Natisnila „Učiteljska tiskarna“. 37 podob. 144 strani.

Že zdavnaj se je v kmetijsko-strokovni literaturi živo čutila potreba po knjigi, ki bi kmetovalcem podajala vsaj najvažnejše nauke iz kemije. Kmetijski pouk, in sicer usten, v časopisih in v knjigah, se je zadnji čas tako lepo razvil in je obrodil toliko sadu, da vedoželjni kmetovalci z veseljem segajo po poučnih strokovnih spisih, če jih le morejo dobiti. Pogosto pa se čujejo tožbe, in tudi časopisi so pisali o tem, kako zelo

se čuti nedostajanje sicer poljudne, a vendar toliko temeljite knjige o kmetijski kemiji, da bi se kmetovalec mogel iz nje naučiti vsaj temeljnih pojmov. Kolikokrat se sliši in čita o hranilnih snoveh, o dušiku, fosforovi kislini, kaliju itd., ki jih potrebujejo rastline; o dušičnatih in nedušičnatih organskih snoveh itd., ki jih potrebujejo živali, a kaj so te reči, iz česa so, kako so sestavljene, kje se nahajajo, kako se presnavljajo, o vsem tem se kmetovalci ne morejo poučiti, ker ni nikake take slovenske knjige.

Zgoraj omenjena knjiga je odpomogla temu nedostatku. Knjiga sicer ni obširna, vendar obsega vse, kar je kmetovalcu treba vedeti, posebno glede rastlinske hrane. V uvodu knjiga čitatelja uvaja v pouk. Kaže mu prirodu v vsi raznovrstnosti, navaja prirodne sile ter razmotriva telesa, jih razstavlja in sestavlja, da pojasnjuje bistvo kemijskega pouka. Tako pripravljen čitatelj v naslednjem delu spozna 14 najvažnejših prvin in nekoliko spojin, ki jih delajo te prvine ter so za kmetijstvo večjega ali manjšega pomena. Kolikor je mogoče, se ta razmotrivanja naslanjajo na znane prikazni v prirodi ter se pojasnjujejo s kemijskimi znaki. Kemijska pisava je sploh porabljena kot dobra pomočnica pri umevanju kemijskih spojin, a še bolj pri tolmačenju kemijskih presnov, ki bi jih bilo brez kemijskih črtežev le težko umeti. O presnavljanju je najprej navedenih nekaj splošnih primerov, da je mogoče razumeti presnove v zemlji, ki so koj za njimi obrazložene v knjigi. Stem je čitatelj spoznal mnogo snovi v zemlji in njih pomen, naslednja dva dela mu pa popisujeta rudnine in hribine, ki pri tvorjenju zemlje najbolj hodijo v poštev. Pri rudninah in hribinah se v prvi vrsti ozira na njih sestavo, iz česa so, kako prhne, kako se presnavljajo, kako razpadajo in kakšno zemljo dajo, torej je povsodi povedano, kar kmetovalca najbolj zanima. Zadnji del pojasnjuje organske spojine. Če se že prej knjiga vseskozi ozira na sestavo posameznih snovi, je v tem delu ustrojstvo spojin še natančneje obdelano, ker je sestava organskih spojin bolj zamotana. Od preprostejših spojin knjiga polagoma prehaja do bolj sestavljenih, jih sporeja po podobnih skupinah, razmotriva njih ustroj ter obenem navaja njih pomen za življenje in posebno za kmetijstvo. Da je mogoče dobiti vsaj nekoliko pregleda čez to snov ter jo spoznavati tudi v notranjosti, je bilo treba privzeti nekaj spojin, ki bi s strogo kmetijskega stališča mogle izostati, a so sicer važne za življenje.

Iz tega pregleda je razvidno, da bo knjiga koristila onim kmetovalcem, ki so spoznali, da dandenes ne zadošča, da bi bil kmetovalec samo delavec, marveč mora biti preudaren gospodar, ki se ne zadovoljuje stem, da bi videl le posledice, ampak hoče poznati tudi vzroke; služila bo pa tudi učiteljem, ki poučujejo kmetijstvo, in učencem kmetijskih šol.

Knjiga se dobiva v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani, Gradišče št. 4, ter stane v tiskarni 1.50 K, po pošti pa 1.66 K. Na željo udov kmetijske družbe radovoljno priskrbi knjigo tudi naša družba ter je pri naročilih vsekdar denar naprej poslati.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 102. Kako naj zdravim svoje štiri mesece stare prasiče, ki so drugače zdravi in radi jedo, a jih večkrat na dan prime, da se stresajo in krčijo, kakor da so prasiči božjastni? (J. R. na B.)

Odgovor: Samo iz malo besed Vašega vprašanja ne moremo posneti, za čim Vaši prasiči bolehalo, zato Vam tudi točno ne moremo odgovoriti. Če so pa prasiči res božjastni, kar se često dogaja, tedaj pa ni nič početi in je vsako zdravljenje zaman. Božjast je neozdravna živčna bolezen, ki pa pri mladih živalih mnogokrat samaodsebe preide. Božjastni prasiči niso za pleme.

Vprašanje 103. Kako se krak pri konjih naj-
uspešneje zdravi? (F. Š. v Š. R.)

Odgovor: Krak je kostna bolezen, ki vedno šepanje povzroča, če se ni pričetek takoj zapazil in se ni pričelo primerno zdravljenje; vendar pa tudi v tem slučaju noga vedno ostane manj gibčna. V pričetku je krak zdraviti z mrlimi obkladki, in če ti ne pomagajo, z ostrimi mazili. Zdravljenje kraka je sploh prepuštili večjemu živinozdravniku.

Vprašanje 104. Meseca oktobra sem kupil kravo, ki je bila po zatrdilu prodajalca popolnoma zdrava. Krava rada je in pije, pravilno prežvekuje in blato gre redno od nje, a vendar ni vse v redu. Krava namreč včasih postoka, in sicer v hlevu, zlasti pa kadar gre na vodo ali navzdol. Krava ima konec meseca maja storiti. Ali je stokanje krave znamenje kake bolezni? Ktera bolezen bi bila to in kako jo je zdraviti? (J. K. na V.)

Odgovor: Če krava stoka, potem gotovo ni vse v redu. Kaj je kravi, mi seveda ne moremo vedeti, vendar imamo slutnjo, ki sledi iz Vašega nam naznanjenega opazovanja, da krava posebno takrat stoka, kadar se napije, ali če gre navzdol. Stokanje v takih razmerah upravičuje namreč sklep, da je krava požrla kak žrebelj, kos žice ali kaj podobnega, kar je ostalo v vampu, je tam prebodlo steno želodca in sedaj se dotični špičasti predmet dotika srčnega mehurja, vsled česar ima krava bolečine in stoka. Če se krava napije ali gre navzdol, celo če je breja, potem pritiska vamp z bodečim predmetom proti srčnemu mehurju bolj močno, zato je takrat stokanje bolj očitno. Dajte kravo preiskati večjemu živinozdravniku, in če ta potrdi naše domnevanje, potem se ravnajte po njegovem navodilu, čakajte, da krava stori in bo tele odstavljeno, ter jo nato takoj dajte mesarju, preden nastanejo posledice, ki kravo spravijo ob vsako vrednost.

Vprašanje 105. Kaj je vzrok, da je v zadnjem času cena živini padala in da sploh ni živahne živinske kupčije? (I. O. v Št. J.)

Odgovor: Cena vsakemu blagu je zavisna od množine, ki dohaja na prodaj, in od velikosti potrebe. Živine je prišlo veliko na trg in je potreba manjša kakor so ponudbe, zato pa cena pada. Pri živinski kupčiji je to konci zime navadno, ker je v tem času živina dopitana in prične zmanjkovati krme, zato pa kmetovalci z večjo množino živine pritisnejo na trg. Upajmo, da se cena kmalu zopet popravi na korist kmetovalcem! Padanje cene živini naj pa obenem zamaši usta tistim kričačem, ki trdijo, da avstrijski kmetovalci ne morejo dovolj živine vzrediti, in zato zahtevajo, da se odpro ruske, rumunske in srbske meje, kar bi bilo za nas usodopolno. Potem bi cena hitro in močno padla, naš kmetovalec pa še ob sedanjih cenah težko shaja. Če je sedaj cena živini padla, meso je pa vendar drago ostalo, ne zadeva krivda kmetovalce, in p. n. gg. socialni demokrati ter „kunašni“ mestni socialni politiki naj gredo vzrok tja iskat, kjer je, na „odirajočega“ kmetovalca naj pa nikar ne zabavljajo, ker on od svojega odiranja nima drugega kakor rastoče dolgove.

Vprašanje 106. Ali je mera za živino, na podlagi ktere se izračuni teža živine, popolnoma zanesljiva in ali jo more družba priskrbeti? (I. O. v Št. J.)

Odgovor: Take mere niso napačne, popolnoma zanesljive pa niso, saj je sploh njih namen težo le približno do-

ločiti. Če bi bile vse živali enake, potem bi bile te mere precej zanesljive, toda vsaka žival je drugače ustvarjena: ta je dolgega, druga kratkega života, ta je izredno debela, ona medla itd., zato mera ne more biti za vsako žival zanesljiva podlaga za izračunjenje teže. Izmed najboljših takih mer je ona, ki jo je sestavil Matievič in je v zadnjem času zelo izboljšana. Z njeno pomočjo je takoj z merilnega traka mogoče posneti težo. Seveda je potrebna vaja. Matievičeve mere prodaja v Ljubljani Karol Pichler na Jurčičevem trgu. Naša družba teh mer nima v zalogi in jih ne misli imeti.

Vprašanje 107. Ščim odpravim golšo (krof) leto staremu psu? (J. O. v Št. J.)

Odgovor: Golša je bolešno povečanje žlez, ki sta na vsaki strani požiralnika pod vratom (bezekavke). Ta bolezen se pri psih čestokrat dogaja. Njen vzrok ni popolnoma doganjan in se sumi, da je v zvezi s srčnimi napakami. Golša pri psu je mehka ali trda. Trda golša se odpravi z mažo iz jodovega kalija ali jodoforma, in če nič ne pomaga, jo je izrezati. Tudi mehka golša se izreže. Zdravljenje golše je odločno prepustiti le večjemu živinozdravniku. Žleza se pri psu nikdar ne sme popolnoma odstraniti, ker drugače pes pogine. Novodobno zdravljenje ima proti golši še druga zdravila, ki jih more rabiti le živinozdravnik.

Vprašanje 108. Jaz kurim s premogom in z bukovim lesom, zato vprašam, če je mešanica iz premogovega in lesnega pepela povrtnim rastlinam koristna ali škodljiva? (I. G. v R.)

Odgovor: Premogov pepel nima kot gnojilo nikake vrednosti, dočim je lesni pepel dobro kalijevo gnojilo (7 do 9 % kalija), ki ima poleg tega v sebi približno 1 % fosforove kisline. Vrednost mešanice obeh pepelov je zavista edino od primešane množine lesnega pepela. Premogov pepel more koristiti na težki zemlji v fizikalnem oziru, ker jo dela manj zvezno in rahlejšo, dočim prerahlo zemljo more celo poslabšati.

Vprašanje 109. Svinja ima pri sebi 4 tedne stara praseta, ki se med seboj koljejo in do krvi ščipljejo, dasi imajo poščipane zobe. Kako je to preprečiti? (A. A. v B.)

Odgovor: Zakaj se sesajoči prasiči med seboj koljejo in grizejo? Vzrok je treba vedeti, ga odstraniti, pa bo neprilika odstranjena. Mi vzroka ne poznamo, zato Vam tudi ne moremo svetovati. Sesajoči prasički morajo biti živahni, če so zdravi, se dositega napijejo, in kadar so siti, pa mirno leže in prebavljajo. Svinja ima brčkone premalo mleka, prasički niso nasičeni, pri seskih drug drugega spodrivajo, in odtod prepir med njimi. Pričnite prasičke takoj odstavljati in jim dajte primerne krme, da ne bodo lačni.

Vprašanje 110. Kakšna tla so najboljša v govejem hlevu? (F. D. v Z.)

Odgovor: Poglavitna lastnost tal v govejem hlevu bodi neprodornost. Taka tla se dajo narediti edino iz cementnega betona. Najprej se naredi 8—10 cm debela plast iz betona, ki sestoji iz 7—8 delov dobrega peska brez glin in 1 dela svežega portlandskega cementa. Na to plast pride potem druga 2 cm debela plast, sestavljena iz dveh delov presejanega drobnega peska in enega dela cementa. Zgornja plast se prepreže s primernimi plitvimi jarčeki, da ni gladka in za živino polzka.

Vprašanje 111. Pri nas se že kaka tri leta sem pri šest do sedem tednov starih prasičih pojavlja neka bolezen, in sicer jim pride v noge, da skoraj nič ne morejo hoditi. Odkod je ta bolezen, kako jo je zdraviti in kako preprečiti? (J. S. v K.)

Odgovor: Kakšno bolezen imajo Vaši prasiči, ne moremo kar naravnost povedati, ne da bi jih videli in poznali

okolščine. Sesajoči prasički so lahko že od rojstva slabi ter vedno bolj pešajo, da jim slednjč noge odreko, kar največkrat izvira odtod, ker so se sorodne živali med seboj plemenile. Enako bolezen dobijo prasiči tudi vsled nezadostnega razvijanja okostja, vsled česar jih kosti bole ali imajo celo mehke kosti ter jim hoja prizadeva muke, zato ne marajo hoditi in rajši leže. Tej bolezni je vzrok neprimerno krmljenje doječe matere in neprimerna hrana, ki jo dobivajo mladi prasiči, ko se odstavljajo. Tej bolezni je vzrok predvsem pomanjkanje rudninskih redilnih snovi v maternem mleku in sploh v krmi, pokladanje premalo tečne krme in nezadostno pregibanje na prostem. Dajte prasičem tečno krmo, mešajte vanjo klajnega apna, dajte prasičem priliko, da se izletajo in rijejo v prsti, da jo lahko žro. Prasič mora dobiti prst, če naj ostane zdrav. Berite knjigo Sosedu Razumnika prasičja reja, zlasti poglavje na 122. strani. Knjigo dobite pri naši družbi za 1 K. Popisana bolezen more tudi prihajati od prehlajenja v zvezi s pokvarjenimi prebavili. Tako bolne prasiče je imeti v toplen svinjaku, ravnati je z njimi, kakor je bilo poprej povedano, ravno tako jih je krmiti in boleče noge je parkrat na dan natreti z gorkim ribjim oljem.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnštva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Mokronogu.

Ta podružnica je imela 17. februarja svoj dobro obiskan redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo 195 posestnikov, in to iz šentrupertske, mokronoške, tržiške in mirenske občine. Pri tej priliki bodi omenjeno, da ima ta marljiva podružnica čez 250 udov. Iz zapisnika občnega zbora naj posnamemo naslednje: Podružnični tajnik gospod nadučitelj Lunaček je poročal o podružničnem stanju ter je omenil, da je podružnica ob ustanovitvi, t. j. pred 19 leti, imela 70 gld. premoženja, a danes se sme njena imovina s posestvi in nasadi vred ceniti na 23.000 K. Podružnica je ustanovila v Šmarjeti veliko drevesnico, s pomočjo države in dežele je ustanovila obširno trtnico, matičnjak in vzoren vinograd v Tržišču in s privarčevanim denarjem je ustanovila veliko drevesnico v Mokronogu. Podružnica je preskrbovala svoje ude z raznimi gospodarskimi potrebščinami. Za velike uspehe je zahvaliti marljivost in nesebičnost odbornikov, ki se zelo trudijo v prid kmeta trpina. Gosp. tajnik je pojasnil, kakšne velike stroške ima podružnica, kako jih zmaguje in kaj vse koristnega daje svojim udom za piclo udnino.

Za tajnikovim poročilom je imel deželni vinarski komisar g. Gombač poučno predavanje o vinstvu z ozirom na današnje razmere.

Pri točki „razni nasveti“ se je sprejel predlog gospoda nadučitelja Lunačka, ki ga je stavil vsled prošnje mnogih posestnikov in ki slove: C. kr. deželna vlada ali dež. odbor naj pošlje strokovnjaka, ki preišče zemljo po vinogradih podružničnega okoliša ter na podlagi te preiskave določi, ktere ameriške trte je rabiti za podloge.

S posebnim navdušenjem je bil izborno in temeljito utemeljen predlog, da je zastaviti vse sile, da se slednjč vendar enkrat izpremeni lovski zakon v tem zmislu, da se ne sme šteti med lovsko divjačino in ga torej vsakdo sme pokončevati.

Pozno v mraku se je končal podružnični občni zbor, ki je s svojimi zanimivimi obravnavami vzbudil med podružničnimi udi zavest, da je podružnično delovanje vsestransko

koristno in da se je za lepe uspehe zahvaliti složnemu delovanju vseh udov, ki so iz svoje moči ustvarili mnogo koristnega za kmetijski napredek.

Podružnica v Novem mestu.

Tudi letošnji občni zbor novomeške podružnice, ki se je vršil 28. februarja t. l., je bil prav dobro obiskan in se je vršil ob največjem zanimanju vseh navzočih, tako da bi bilo res želeli, če bi se taki zbori po dvakrat na leto prirejali. Saj je pa tu tudi najboljša prilika, da se pogovori to in ono vprašanje, ki je važno za naš nadaljnji napredek. Poročilo načelnika pristava gosp. Rohrmanna je bilo obsežno in je pričalo, da podružnica ne zamudi prilike delovati za povzdigo našega kmetijstva. V prvi vrsti je tudi v preteklem letu skrbela za pridelovanje trt za nove vinograde. Podružnica je pridelala 48.250 bilf in 130.500 ključev; 58.275 ključev se je pocepilo, 68.100 pa vložilo v trtnico za vzgojo potrebnih bilf. Od cepljenih trt ima letos 30.000 cepljenk naprodaj. Podružnica je napravila za cepljenje in stratificiranje posebno silnico, ki je stala z opravo 759 K. Razen cepljenk ima podružnica tudi 40.000 prav lepo okoreninjenih bilf riparije portalis naprodaj. Vinsko trgovino, za katero ima nad 2400 K zaklada, je pospeševala stem, da je priredila 8. novembra pr. l. drugi vinski semenj, ki je bil prav dobro obiskan in se je na njem prodalo v Novem mestu do 1000 hl vina. V podružnični drevnici se je pridelalo 824 prav lepih jabolčnih dreves. Od teh so dobili udje 400 dreves, 424 se jih je pa prodalo. Letošnje drevje se prodaja udom po 70 h, neudom po 1 K. Drevnica se je za polovico povečala. Živinorejo in mlekarstvo je pospeševala podružnica s prirejanjem pouka v Šmihelu, Kandiji in Novem mestu. Kakor prejšnja leta so se tudi v preteklem letu napravile pri raznih gospodarjih novomeške okolice poskušnje z umetnimi gnojili, ki so se prav povoljno sponesle in so pokazale, da se da pridelke krme že v prvem letu vsaj za tretjino, pa tudi za polovico povečati. Podružnica se je poprijela priskrbovanja gospodarskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice in žvepla, zadrudnim potom in je razdelila dosedaj deset vagonov umetnih gnojil na novomeškem kolodvoru. Na ta način bo razdelila tudi galice in žveplo. Računski zaključek izkazuje 6363·81 K dohodkov in 4442·07 K stroškov, tako da ostane prebitka 1821·24 K. Pri volitvi novega odbora je bil namesto odstopivšega gosp. Fr. Perka izvoljen preč. g. prošt dr. Sebastijan Elbert. Drugi odborniki so ostali na svojem mestu. Na vrsto so prišli predlogi. Pri njih se je vnela prav živahna razprava. Sprejeli so se naslednji predlogi: 1. da se uredi semnji na Dolenskem tako, da se ne bodo križali (predlog pl. Sladoviča); 2. da se priredi tečaj za rezarje (predlog gospoda Globevnika); 3. da bi se pospeševalo tudi čebelarstvo in ustanovila čebelarstva podružnica (predlog g. Globevnika); 4. da se osnuje pri podružnici mlekarski odsek (predlog g. Dolenca). Slednjic je poprijel za besedo načelnik g. pristav Rohrman, ki je v daljšem govoru pojasnil položaj mlekarstva v novomeški okolici in pojasnil sredstva, ki bi se dalo z njimi povzdigniti. Ta govor objavimo prihodnjic.

Narodnogospodarske vesti.

Nekaj glede cene mleka. Tirolski kmetijski list poroča naslednje: Občinski odbor mesta Görnitz je nedavno razmotrival vprašanje o podraženju mleka. Eden izmed občinskih odbornikov je namreč vprašal, če misli magistrat kaj ukreniti proti podraženju mleka. Prvi podžupan, Snay, je odgovoril, da mu ni prav jasno, kaj naj magistrat v tej zadevi ukrene; če se to od njega zahteva, potem se tudi

lahko vpraša, kaj misli ukreniti proti podraženju premoga, ki znaša 25—30 % (in glede drugih potrebščin!). Ker so nekateri odborniki pri teh izvajanjih klicali „na, na“, pripomnil je podžupan, da teh medklicev nikakor ne razume, ker razmere morajo biti pač vsakemu jasne. Eden izmed odbornikov je utemeljil podraženje mleka za upravičeno, kajti drugače pride kmetijstvo na nič. — Ta dogodek je tudi za naše razmere poučen, le da imajo pri nas meščani še manj pravice pritoževati se čez upravičeno uravnanje mlečnih cen, ker dobrostojnost naših mest zavisi poglavitno od uspevanja kmetijstva.

Kmetijske novice

Kmetijski poučni tečaj v Gorjah, ki ga je priredila naša družba od 4. do 7. t. m., se je vrlo dobro sponesel. K pouku je vsak dan dopoldne in popoldne prihajalo povprečno po 50 poslušalcev, resnih mož in gospodinj, ki se jim je videlo, da k pouku niso prihajali iz radovednosti, temveč iz pravega zanimanja za kmetijski napredek. Poučevali so vsi trije kranjski kmetijski potovalni učitelji gg. Gombač, Legvart in Pirc ter poleg njih g. c. kr. okrajni živinozdravnik Josip Stegu iz Radovljice, ki se je rade volje odzval družbeni želji, da prevzame predavanja o zdravstvu živine in o prvi pomoči pri raznih živinskih boleznih ter pri porodih. Bodi na tem mestu izrečena prisrčna hvala gosp. okrajnemu živinozdravniku!

Mlekarski in perutninarški tečaj za ženske, prirejen od c. kr. kmetijske družbe kranjske, se je vršil na družbeni gospodinjski šoli od 20. do 23. t. m. ob izredno obilni udeležbi. Za tečaj se je zglasilo do 40 udeleženk, a zaradi tesnih prostorov se je sprejelo le 24 priglasenk. Ob otvoritvi tečaja so pa prišle tudi gospodinje, ki se niso popreje zglasile, in ker jim je bilo težko odrediti udeležbo, so ostale, in tako je prišlo, da se je tečaja udeležilo čez 30 gospodinj, oziroma posestniških hčera. Udeleženke so pazno sledile predavanju o mlekarstvu in perutninarstvu ter so se z veliko vnemo udeleževale praktičnih vaj pri posnemanju mleka z raznimi posnematniki, pri izdelovanju masla in raznih vrst mehkega sira, pri raznih delih v hlevu ter pri krmljenju in ravnanju s kokošmi. Za uspeh tečaja se mora kmetijska družba predvsem zahvaliti ljubeznjivosti vodstva Marijanišča ter čč. gg. sestram, ki so učiteljice na gospodinjski šoli pa so z največjo vnemo tudi sodelovale pri tečaju ter so podpirale mlekarskega nadzornika Legvarta in ravnatelja Pirca pri pouku in pri praktičnih razkazovanjih.

Mlekarski tečaj, ki ga priredi kmetijska družba počenši s 1. aprilom t. l. na Vrhniki, bo trajal tri mesece. Ker je zaradi dobrega uspeha mogoče sprejeti v tečaj samo 12 udeležencev, se bo moralo nekaj priglasenih za letos prezreti. Deželni odbor kranjski je za prireditve tega tečaja dovolil 1000 K deželne podpore, in istotako se je tudi nadejati državne podpore. Udeleženci dobe brezplačno stanovanje, in sicer v poslopju vrhniške mlekarske zadruge, ki prav hvalevredno podpira to podjetje. Ker je pričakovati, da se bodo taki mlekarski tečaji redno vršili, je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe sklenil napraviti 12 postelj z vso potrebno opravo, da bo družba vedno imela vse na razpolaganje, kar je potrebnega, da se udeležencem pri enakih tečajih more dati brezplačno stanovanje. Mlekarski tečaj bo vodil mlekarski nadzornik Legvart ter mu bo po potrebi pomagal družbeni ravnatelj Pirc. O mlekarskem računovodstvu in spisju bo poučeval eden izmed gospodov ljudskih učiteljev na Vrhniki, praktične vaje o mlekarstvu se bodo pa vršile pod vodstvom deželnega mlekarja Mastnaka.

Knjižnica rajnega Iv. Vesela, trnovskega dekana, ki jo je podedovala družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, se sedaj v prid družbi podrobno prodaja. Krasna knjižnica obsega nad 1100 knjig v okoli 1500 zvezkih iz vseh strok človeškega znanja. Posebno opozarjamo cenj. naročnike na veliko izbiro del iz kmetijstva, vrtnarstva, vinstva in živinoreje, vmes tudi vsi letniki „Kmetovalca“ in „Vrtnarja“. Imenik s cenami izide v kratkem in se razpošlje resnim kupcem le na zahtevo, če se po dopisnici oglase pod naslovom: Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani (Narodni dom)

Premestitev uradnih prostorov. C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem premesti s 1. aprilom t. l. svoje uradne prostore iz hiše št. 128. na Florjanskem trgu v hišo št. 82. na stari Karlovški cesti blizu nekdanjega lesenega mostu čez Krko.

Enodneven praktičen tečaj o stratificiranju ali káljenju cepljenih ključev priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, B. Skalicky, v četrtek, dne 11. aprila 1907 ob devetih zjutraj pri državni osrednji trtnici v Bršlinu pri Rudolfovem. — Ker bi bilo v namen hitreje in cenejše prenovitve naših opustošenih vinogradov nujno treba, da se tudi pri nas ta novi in zelo prikladen način cepljenja udomači, je želeli obilne udeležbe od strani vinogradnikov, zlasti zastopnikov, oziroma voditeljev kmetijskih podružnic, društev itd. Vsak udeleženeec dobi obširno navodilo o tem načinu cepljenja (z mnogimi podobami) brezplačno. Prinesti je s seboj dober, ostro nabrušen nož.

Družbene vesti.

**** P. n. gg. družbene ude nujno prosimo, da ob bližajoči se pomladi vse gospodarske potrebščine, zlasti semena, pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“.** Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavi; zato prosimo ne nadlegovati s povpraševanjem po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

**** Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.**

**** Čespljevo drevje**, in sicer lepo, visokodebelno vzgojeno, z lepimi in gladkimi debli, ima družba v precejšnji množini naprodaj ter se gg. udje posebno opozarjajo na to drevje. Na razpolago so naslednje vrste: domača, bosenska in velika italijanska česplja.

**** Semenski krompir** bo družba oddajala, kakor običajno, spomladi, in sicer svoj pridelek od izvornih vrst, kakor oneidovec, zborovec, prof. dr. Nielsen, in zgodnji turovan. Cena krompirju je 7 K za 100 kg z vrečami vred. Oddaja se le v vrečah po 50 kg.

**** Plemenske prasiče** velike bele angleške pasme bo družba oddajala spomladi pod pogoji, ki so označeni v razglasu med uradnimi vestmi te številke.

**** Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznanne tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 80 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico za svoje ude naroče skupno, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno

priporočamo, naj vsak ud galico naroči potom podružnice. Podružnice naj grede tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za tisto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpi, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Gori označena cena velja, dokler ima družba v zalogi jeseni kupljeno galico; če bo treba kupiti nove zaloge, bo cena meseca maja gotovo višja, zato nujno prosimo takojšnjih naročil. Modra galica je v primeri z lansko za 20 K dražja, ker je cena bakru za 1/2 poskočila. Že danes stane modra galica v Trstu ali v tvornici 83 do 84 K, in sicer pri naročilu na cele vagone, dočim jo prekupci že po 87 K drže in se je torej nadejati, da se bo galica spomladi nadrobno prodajala po 1 K za kg. Naša družba je galico pravočasno ugodno kupila, zato jo more podružnicam tudi nadrobno po 80 kron 100 kg oddajati, in sicer plača družba poleg tega tudi vso voznino do sedeža podružnice. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 160.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamundne obsteti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato 1/4 manj porabi in je jače v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.

**** Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 1 K 70 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 60 h kilogram. Lucerna je inozemska, in ker sedaj zanjo velja uvozna carina 8 K za 100 kg, zato je letos dražja.

**** Seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorfovko.

**** Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

**** Lanene tropine**, ki so najboljša močna krma za živino in skoraj nenadomestna pri vzreji mlade govede, ima družba vso zimo v zalogi ter jih oddaja po 19 K 100 kg z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

**** Umetna gnojila** ima kmetijska družba sedaj naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro, 16 %, 100 kg 6 K 10 h.

Ta cena velja le za oddajo nadrobno v vrečah po 100 kg, dočim za oddajo podružnicam na vagone po 100 vreč more družba ceno še izdatno znižati, ker odpadejo režijski stroški v skladišču. Podružnice, ki leže ob železniški progi Trst-Ljubljana, Reka-Ljubljana ali Trst-Bohinj-Jesenice-Trbiž in nszaj do Kranja in naroče poln vagon, imajo tudi dobiček pri voznini, ker potem družba ne vračuni voznje do Ljubljane, ki je v gorenjih cenah zapopadena, temveč le resnično plačano voznino. Ta čas je le 16 % žlindra v zalogi.

Rudninski superfosfat po 7 K 75 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvorilnica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijsko soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijsko sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijske soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko po 28 h za kilogramski odstotek fosforove kisline. Režijski stroški se posebej zaračunajo. Vreča se ne računa.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg z vrečo vred v množinah najmanj po 100 kg. V manjših množinah velja 1 kg 40 h.

** Klajno apno oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunanost se še posebej zaračunajo za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

** Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanjo denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vštet izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

** Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govodi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli da je ni mogoče molsti. — Mlečna cev se porine skozi sesek v vime ter se potem vime stiska in tlači, da vse mleko odteče. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo v nedeljo, dne 14. aprila 1907 ob pol štirih popoldne v drštveni dvorani.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
 2. Polaganje računov za l. 1906.
 3. Razni nasveti.
- Bled, dne 26. marca 1907.

Anton Ropret, načelnik.

OPOMNJA: Če bi v določeni uri ne bilo zadostno število udov navzočih, bo pol ure pozneje zborovanje ob vsaki udeležbi.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Cerkljah pri Krškem, ki bo v nedeljo, 7. aprila t. l. popoldne ob treh v šoli.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo o sedanjem in pogovor o nadaljnem delovanju podružnice.
3. O zlaganju (komasaciji) zemljišč. Poročevalec g. Miha Marinček.
4. O izberi trtnih vrst pri novih nasadih. Poročevalec g. Ivan Drašler.
5. Splošni gospodarski pogovori.
6. Volitev načelnikstva.

Kmetijska podružnica v Cerkljah pri Krškem,
dne 20. marca 1907.

Ivan Drašler, načelnik.

R a z g l a s

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, plemenske mladice jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.
2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.
3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki ali pa svinjica z mrjaščekom vred.
4. Kdor prasiče dobi, se mora pismeno zavezati:
 - a) da jih obdrži za plemo, dokler bodo sposobni;
 - b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za plemo;
 - c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1907.

Listnica uredništva.

A. Z. v M. Četudi je bila hiša sodnijskim potom prodana, vendar sme novi lastnik stanujočim strankam odpovedati stanovanje le v dotičnem kraju običajnem času za običajni rok. Za mesta na Kranjskem velja ukaz deželne vlade z dne 31. maja l. 1900., dež. zak. št. 11.

I. F. v O. Ni nam znano, kdo ima pavova jajca za valjenje naprodaj. Če kdo ve, prosimo sporočila.

S. L. v S. I. Plesniv sod je dobro izlužiti z vročim lugom in izprati s čisto vodo; če se je pa plesnoba že preveč zajedla v les, tedaj je sod narazen vzeti ter ga je znotraj ostružiti.

A. Š. v B. Če krava dobiva trut in morete dokazati, da je njen prejšnji lastnik vedel za to napako, tedaj se da kupčija razdeliti.

I. R. v B. Če kdo tujega p a brez potrebe pobije, ga je naznani sodišču, ki ga bo kaznovalo in poleg tega spoznalo, če mu je plačati odškodnino.